

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ «ІРОДА»

Кілька років тому, перегортаючи книгу наказів районного відділу культури, прочитав незвичний наказ 1949 року про звільнення з роботи завідуючого хатою-читальнею у Залав'ї Василя Пишка. А незвичність наказу полягала в тому, що звільнили хлопця за зв'язок з українськими повстанцями. Щоправда, у документі колишній завідуючий відділом культури без будь-якої дипломатії причину звільнення вказав, як і думав: «за зв'язок з бандитами».

Про отой «зв'язок з бандитами» просвітлив колишній односельчанин Василя Пишка - Юлій Регуліч. Усе розпочалося з того, що на Різдвяні свята 1949 року молодь села підготувала Вертеп. Втім, це сьогодні зазвичай вживають слово «Вертеп», а тоді ходовіша назва Різдвяного дійства була «ходить з Іродом». Роль Ірода дісталася Василю Пишку, котрий, власне, і був організатором цього дійства. Дісталася роль і його молодшому брату, а 14-літньому Юлію - роль Янгола. Отож гурт із десятка хлопців ходив колядувати від хати до хати упродовж двох днів Різдва. А третього дня уже було не до колядування, бо у селі сталася надзвичайна на ті часи пригода: на вулицях Залав'я виявили листівки націоналістичного змісту. Звісно, молодших учасників «Ірода» у це не посвячували, а старші хлопці поєднували приємне із патріотичним і розповсюджували слово від українських повстанців. Однак хтось не забарився «стукнути» у відповідні органи...

Отож, коли третього дня хлопці почали приходитися до хати Пишків, то там уже верховодив енкаведист Приходько, котрий, так би мовити, здійснював державну безпеку у Залав'ї. Червонопогонник наказав колядникам вивернути кишені, однак там нічого не знайшов. Тоді хитрий і тертий життям чекіст попросив їх роззутися. Діватися було нікуди, тож із-за халяв висипалися листівки.

Тоді арештували кількох старших колядників, у тому числі і тих, хто не «ходив з Іродом», але, очевидно, був зв'язаний із підпіллям. У жорна енкаведистських репресій потрапили і кілька дівчат. Молодших колядників, у тому числі Юлія Регуліча і брата Василя - Павла Пишка влада не зачіпала...

Одне слово, хлопців і дівчат чекав суд, заслання і неволя у сталінських таборах, аж до смерті «батька всіх народів». Звідти Василь Пишко вже не повернувся у Залав'я - осів на Донеччині. Туди ж переїхали і його батьки. Юлій Регуліч знайшов колишнього завідуючого хатою-читальнею і листується з ним. Отож на сході України Василь Пишко одружився із пані Марією - уродженкою нашої Перемілівки. Разом із дружиною примаг-

нітили художньою самодіяльністю місцеве населення - ставили п'єси «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці» Старицького, «Наймичку» Шевченка, «На перші гулі» Васильченка, «Сватання на Гончарівці», «По ревізії» Старицького. Самодіяльні митці об'їздили навколишні села Приморськ, Понівку, бували у греків у Чермелику, де їх радо зустрічали.

А у вільні миті пан Василь пише вірші. Не для друку, а для себе. І в тому аматорському поетичному доробку осмислює віхи власного життєпису. Один віршів «Як ми ходили з Іродом» присвячений подіям, гіркими сторінками вплетися у його долю:

«Знімали маски з голови, та ще й корони
Оті антихристи прокляті - «фараони».

А їхній командир та опер Приходько:
- Вы посмотрите на них только!»

До речі, у 1986 році Чорнобильське лихо чорним крилом махнуло над сім'єю Пишків - їхній син Валерій працював четвертому блоці АЕС і саме після його зміни сталася всевітня трагедія. Усі побратими загинули.

І хто б що не казав, але тішуся з того, що у славних «степі донецьких» тішить білий світ справжній син землі вкраїнської Василь Пишко. І хай зеленочуба й синьоока Волинь у дільні споминах надишає його на добрі справи, а у спогадах тих місць займуть добрі і милі волиняки, а не післявоєнні іроти зі сталінського ополчення. Мабуть, приємно буде Василю Пишко дізнатися, що ота одиссея з «Іродом» змальована у книжці відомого українського письменника Євгена Цимбалюка «Береги Любові - береги печалі». Отож нехай на життєвих плесах пані Василя будуть лише світлі береги радості і добра...

